

Complex Vogelenzang (De Geestgronden)

Kerk

Straat	: Rijksstraatweg
Huisnummer	: 113
Postcode	: 2121 AD
Kadastrale aanduiding	: A 4755
Naam object	:
Bouwjaar	: 1932
Architect	: A.T. Kraan
Bouwstijl	: Amsterdamse School (expressionistische variant)
Oorspronkelijke functie	: kerk Vogelenzang
Huidige functie	: kerk De Geestgronden

Inleiding

De kerk is vrijstaand gelegen, precies in het midden van de noord-zuid georiënteerde as van het administratiegebouw en de watertoren. Het gebouw lag eveneens in het middelpunt van de, niet meer aanwezige, oost-westas. De kerk staat op een licht verhoogd terrein als symbolische verwijzing naar de hogere kerkelijke en geestelijke orde. Aan de voorzijde (zuid) ligt het, door de paviljoens Beukenhorst en Lokhorst en het administratiegebouw omgeven 'paviljoensplein'. Aan de achterzijde (noord) ligt een uitgestrekt gazon dat ooit dezelfde inrichting had als het 'paviljoensplein' aan de voorzijde van de kerk. In zijn situering en in markante opbouw vormt het kerkgebouw het scharnierpunt tussen het administratiegebouw en de watertoren. Het vormt tevens het hoofdmoment van het 'paviljoensplein'.

Kraan ontwierp de kerk in 1932 in een vernieuwende expressionistische stijl.

Kenmerkend is onder meer de opzet met het hoge, kruisvormige zadeldak waarvan de schuine daklijnen een expressief lijnenspel sorteren. In de voorgevel is de parabolvormige entreepartij met het siermetselwerk rondom kenmerkend. Dergelijk metselwerk vormt een belangrijke karakteristiek van het Expressionisme en de hiermee verwante Amsterdamse School. Dat geldt ook voor de vensters voorzien van decoratief en veelkleurig glas-in-lood met geometrische patronen.

Inwendig is het gebouw uitgevoerd als een ongedeelde kerkzaal.

Beschrijving

Het kerkgebouw is opgezet als een éénbeukige zaalkerk op centralistisch grondplan onder een hoog oprijzend kruisvormig zadeldak met een zeer lage kapvoet. Het dak is gedekt met geglazuurde Romaanse pannen in zwart, paars en groen.

Centraal op de nok staat een met koper beklede dakruiter met uurwerk, windvaan en torenhaan.

De gevels zijn gemetseld in rode baksteen in Noors verband met verdiepte voegen boven een donkerrood gemetseld trasraam. Boven de plint en boven de raamopeningen zitten rollagen, boven de hoofdentree zitten strekken. De topgevels zijn versierd met vlechtingen.

De symmetrische voorgevel (zuid) heeft centraal een parabolische boog met een verdiept gelegen hoofdingang. Deze entree is bereikbaar via een stoep en een groot voorplein.

Links en rechts van deze parabolische entreeboog bevinden zich, ter hoogte van het

trasraam, twee kleinere paraboolvormige boogjes. De topgevel bezit een natuurstenen sluitsteen.

De zijgevels zijn in hoofdzaak identiek aan elkaar. In de westgevel bevindt zich een entree. De achtergevel (noord) heeft een gevarieerd karakter. Hier sluit een uitbouw aan die minder hoog is doorgestoken dan de hoofdmassa en eveneens is voorzien van een zadeldak met een identieke dekking.

Boven de centrale entree van de voorgevel bevinden zich vijf smalle, gekoppelde rechthoekige kerkvensters. De hoogte van de vensters neemt toe naar het midden. Hierboven zit, net onder de geveltop, een tripletvenster in de vorm van drie smalle rechthoeken waarvan de middelste eveneens hoger is doorgestoken. De zijgevels bezitten zeven, in dezelfde trant uitgevoerde, gekoppelde verticale kerkvensters en eveneens drie kleinere net onder de geveltop. De achtergevel bezit drie, in dezelfde trant uitgevoerde, gekoppelde kerkvensters in de geveltop en vijf gekoppelde vensters op de begane grond. Alle kerkvensters zijn bezet met decoratief en veelkleurig glas-in-lood met geometrische patronen. Lekdorpels zijn uitgevoerd in rode terracotta. Alle vensterpartijen bezitten diepe neggen en ijzeren kozijnen en ramen.

De kerkzaal bestaat inwendig uit een ongedeelde ruimte met een paraboolgewelf. De kerkruimte is vanuit de hoofdtoegang toegankelijk via een gaanderij. Tegen de achterwand staat een orgel op podium. In de uitbouw zit een bergplaats.

De, ten opzichte van de omgeving, verhoogd gelegen kerk met voorplein wordt omsloten door een lage, gemetselde bloembak die de kerk aan alle zijden omsluit.

Motivering voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst

Het kerkgebouw uit 1932 heeft grote cultuurhistorische waarde als onderdeel van het totale ensemble van het complex Vogelenzang. Het fungeerde als het symbolische, religieuze en het stedenbouwkundige hart van het complex.

De kerk heeft belangrijke stedenbouwkundige en situationele waarden vanwege de prominente ligging in het centrum van de noord-zuidas. Tevens was de kerk het middelpunt van de, niet meer aanwezige, oost-westas. Binnen het ‘paviljoensplein’ vormt de kerk eveneens het hoofdmoment.

Architectuurhistorisch is de kerk een markant historisch object dat wordt bepaald door een imposante, karakteristieke kapvorm met dakruiter, een markante en expressieve hoofdvorm, symmetrische gevelindeling met parabolische boog, verzorgd en opvallend materiaalgebruik en detaillering. Het is daarmee een gaaf gebleven voorbeeld van een, aan de Amsterdamse School verwante, in expressionistische stijl vormgegeven kerkgebouw uit 1932.

Het kerkgebouw is een goed voorbeeld van het tot nu toe relatief onbekende maar gevarieerde oeuvre van de Oegstgeester architect A.T. Kraan.

Het kerkgebouw is zowel in hoofdvorm als in detaillering en zowel uit- als inwendig gaaf bewaard gebleven.

Beschermenswaardig zijn alle in de bovenstaande beschrijving omschreven onderdelen tenzij aangeduid als niet beschermenswaardig.

Zicht op de zuidgevel vanuit het 'paviljoensplein'

Dakruiter

Noordgevel (achtergevel)